

ВІДГУК

на дисертацію Зайця Івана Віталійовича «Психологічні особливості мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників» представлену на здобуття наукового ступеня кандидат психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія

Актуальність теми дисертаційного дослідження Зайця Івана Віталійовича зумовлена причинами теоретико методологічного та практичного характеру. Адже на сучасному етапі суспільно-економічного розвитку, зокрема в умовах швидкоплинного розвитку технологій, проведення освітніх реформ, виникнення екологічних криз та епідемічної загрози, особливу увагу науковців, працівників органів управління освітою, керівників і педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти, привертає пошук шляхів заохочення особистості до навчання, оволодіння професією, активної участі у виробничій діяльності та діяльності у сфері послуг.

Таким чином актуальність запропонованого дослідження не викликає сумнівів.

Дисертаційна робота має чітку структуру, узгодженість ключових компонентів: об'єкта, предмета, мети, завдань, висновків дослідження, що змістовно наповнено в основному тексті дисертації. Відповідно до мети дослідження були поставлені та реалізовані вагомі за змістом завдання.

Дисертаційне дослідження І.В. Зайця складається з трьох розділів.

У першому розділі «Теоретичні основи дослідження мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників» – виокремлено провідні наукові підходи до проблеми розвитку мотивації професійного становлення, вихідні положення яких поєднані в інтегрованому науковому підході до виявлення психологічних особливостей розвитку мотивів на різних етапах професійного становлення.

Перш за все, слід відмітити, що мотивація професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників розглядається як складне психічне утворення, що виникає, розвивається і виявляється на різних етапах: формування професійних намірів; професійного навчання; професійної адаптації; реалізації особистості у праці за фахом.

Ще одним здобутком теоретичного розділу є розроблена та апробована структурно-функціональна модель мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників. Визначено критерії рівнів розвитку мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників.

У другому розділі «Експериментальне вивчення мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників» – обґрунтовано вибір діагностичного інструментарію для виявлення рівнів розвитку та особливостей мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників, представлені результати констатувального етапу дослідження та їх кількісно-якісний аналіз.

Визначені і застосовані у констатувальному експерименті в якості основних критеріїв психологічні параметри: діапазон та стійкість професійних інтересів, професійний тип діяльності, мотиви навчально-професійної діяльності, професійна обізнаність, та показники мотиваційної спрямованості, ціннісні орієнтації та професійна самоактуалізація згідно отриманим даним знаходяться у взаємозв'язку і виступають необхідними засадами розвитку мотивації професійного самовизначення, системи ціннісних орієнтацій особистості майбутніх кваліфікованих робітників, їх особистісної зрілості і як результат — розвитку мотивації професійного становлення.

Слід зазначити, що вибір методик експериментального дослідження є науково обґрунтованим, а їх кількість достатньою. Окремо хочеться відмітити індивідуальну роботу здобувача в розробці авторського опитувальника.

Виявлені психологічні особливості мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників зумовлені як сукупністю

взаємопов'язаних особистісних параметрів, так і умовами безпечного освітнього середовища.

У третьому розділі «Розвиток мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників» – визначено, умови проведення та мету формувального експерименту, спрямованого на розвиток мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників; здійснено кількісний та якісний аналіз результатів формувального впливу.

Особливої похвали заслуговує розроблена та реалізована в експериментальній групі програма «Розвитку мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників», яка сприяла розвитку мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників. Аналіз результатів впровадження цієї програми показав її результативність та ефективність, а також можливість її використання у процесі професійного (професійно-технічного) навчання майбутніх кваліфікованих робітників.

Висновки, які робить дисертант, доволі чітко сформульовані та переконливі. Вони синтезують усі основні результати дослідження, засвідчують виконання поставлених завдань та досягнення мети дисертаційної роботи. І.В. Заєць довів, що дослідження мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників є актуальною науковою проблемою, теоретично обґрунтованою та емпірично доведеною; таким, що має наукову новизну та практичне значення.

Про достатнє відображення матеріалів дисертації свідчать 10 наукових праць, із них 3 – в наукових фахових виданнях України, 1 – зарубіжне видання, 6 – у збірниках матеріалів конференцій.

Текст дисертації Зайця І.В. характеризується послідовним, логічним викладенням матеріалу, вдалим поєднанням теоретичного обґрунтування та емпіричної перевірки презентованих наукових положень.

В цілому, позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих Зайцем Іваном Віталійовичем результатів, слід відмітити деякі зауваження і побажання.

1. Великий інтерес в авторській концепції дисертанта викликає підхід до розвитку мотивації у майбутніх кваліфікованих робітників з точки зору інтеграції вихідних положень різних наукових підходів відповідно етапам їх професійного становлення. Однак при цьому бажано було б більш докладно викласти відмінності мотивів професійного становлення або критерії їх розрізнення, зокрема пізнавального та соціального.

2. Вважаємо, що зміст роботи значно покращився б за умови більш повного розкриття сучасного світового досвіду дослідження проблеми розвитку мотивів професійного становлення особистості, і цьому аспекту варто було б присвятити окремий підрозділ у першому розділі дисертації. Крім того, у дослідженні логічно було б більше уваги приділити психолого-педагогічній літературі з проблеми дослідження, виданій в останні роки.

2. У авторефераті не вистачає більш детального опису тих аспектів, у яких виявляються психологічні особливості розвитку мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників, що детально обґрунтовано та представлено у другому розділі роботи.

3. Зайцем І.В. були отримані результати регресійного аналізу, що не знайшли свого відображення в авторефераті. Цей важливий аспект дослідження було б доцільним представити у його змісті.

4. Дисертанту, можливо, було б цікавим провести порівняння досліджуваних вибірок з урахуванням фахового аспекту (професії, спеціальності), що надало б можливість більш конструктивного розуміння проблеми розвитку мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників.

Наведені зауваження та побажання суттєво не знижують цінність наукового здобутку автора і не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження Івана Віталійовича Зайця.

Вважаю, що дисертація на тему «Психологічні особливості мотивації професійного становлення майбутніх кваліфікованих робітників» є завершеною самостійною науковою роботою, яка містить науково

обґрунтовані результати в галузі педагогічної та вікової психології і за актуальністю, змістом, обсягом, обґрунтованістю наукових положень, достовірністю, практичним значенням, якістю оформлення та повнотою викладу повністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор Заєць Іван Віталійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 - педагогічна та вікова психологія.

Офіційний опонент:

кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, старший викладач кафедри психології особистості та соціальних практик Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Наталія Вінник

